

ВАЖЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Захарова Н.Ю., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

м. Мелітополь, Україна

Summary: the importance of the agrarian sector in the economy of Ukraine is substantiated, the main tendencies of changes in the net profit of agricultural enterprises are considered, the main levers of management of profit of agricultural enterprises and the necessity of changing the state approach to the development of the branch are outlined.

Keywords: net profit, financial resources, bank loan, taxation, expenses, agrarian sector of the economy

Постановка проблеми. Аграрний сектор є одним із системоутворюючих у національній економіці України, що підтверджується як його значенням у формуванні продовольчої безпеки країни, так і часткою у формуванні валового внутрішнього продукту, яка збільшилася у 2016 році до 11,7%. Крім того виробники сільськогосподарської продукції здійснюють значний внесок до експортних товаропотоків України. Так, з 2010 року обсяги експорту сільськогосподарської та продовольчої продукції виросли на 56,1% і в 2016 році склали 15,3 млрд. дол. США, тобто 42% загального експорту країни. При цьому найважливішим є те, що подальший розвиток галузі в першу чергу обумовлений рівнем прибутковості діяльності суб'єктів господарювання, оскільки у останні роки саме прибуток є основним джерелом формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Основні матеріали дослідження. Характеризуючи кінцевий фінансовий результат господарювання будь-якого підприємства – чистий прибуток можна відзначити, що спостерігається тенденція до його зростання. З 2010 року цей показник виріс у 5,2 рази і в 2016 році склав 89,3 млрд. грн. При цьому питома вага підприємств, що його одержали, збільшилася за період дослідження з 69,6% до 88,9%. Заслугове на увагу і те, що в залежності від розмірів підприємств отримані результати різняться. Так, 100% великих підприємств галузі отримали чистий прибуток, який склав 12,1 млрд. грн. Серед середніх підприємств прибуток був отриманий лише 89,6% з них, в разі чого загальний фінансовий результат їх діяльності склав 42,8 млрд. грн. В той же час 87,6% малих підприємств отримали прибуток, а їх фінансовий результат досяг 35,7 млрд. грн. Виходячи з отриманих результатів можна відзначити, що основна частина отриманого чистого прибутку галузі була сформована за рахунок середніх і малих підприємств.

Відносний показником, що характеризує рівень прибутковості аграрного бізнесу є рентабельність. Важливо зауважити, що при середньому значенні

рентабельності операційної діяльності 32,7% в цілому по галузі, по малих підприємствах цей показник досяг 37,2%. Головним чином така ситуація обумовлена тим, що малі підприємства віддають перевагу виробництву найбільш прибуткових видів сільськогосподарської продукції і не завжди дотримуються вимог до формування сівозмін та інших агротехнологічних аспектів ведення діяльності. Крім того, вони відзначаються значно вищим рівнем мобільності по відношенню до змін ринкових умов.

Традиційно нижчим рівнем порівняно із попереднім показником відзначається рентабельність всієї діяльності сільськогосподарських підприємств, яка в 2016 році становила 24,9%. Це пов'язано із тим, що крім операційної діяльності суб'єкти господарювання отримують доходи і здійснюють витрати з фінансової та інвестиційної діяльності. Як правило, за цими видами діяльності витрати перевищують доходи, що призводить до зменшення чистого прибутку підприємств. Серед іншого, в першу чергу це стосується залучення фінансових ресурсів за допомогою банківського кредиту. На сьогоднішній день при нагальній необхідності у кредитуванні, внаслідок специфіки здійснення сільськогосподарської діяльності, залучення кредиту є неефективним. Через надвисокі ставки на кредитні ресурси сільськогосподарські підприємства не мають змогу використовувати один із важелів підвищення прибутковості господарювання, який передбачає можливість зростання ефективності використання власного капіталу за рахунок залучення позикового.

Ситуацію із нестачею фінансових ресурсів поглиблює також скасування одного із найбільш ефективних механізмів підтримки аграріїв – спеціального режиму оподаткування ПДВ для сільськогосподарських підприємств, який діяв з 1998 року. Отже, зміна режимів оподаткування потребує врегулювання механізмів бюджетної підтримки аграрної галузі, що безумовно відбивається на обсязі отриманого прибутку.

Важливим важелем управління прибутком на рівні підприємства також є формування оптимальної суми витрат, яка з одного боку дозволяла б отримати продукцію певної кількості і якості, а з іншого – не перешкоджала досягненню запланованого рівня прибутковості господарської діяльності. Досить складним завданням при цьому вважаємо врахування інфляційного чинника. Пояснюючи цей аспект зазначимо, що з моменту вкладення коштів у виробництво і до моменту отримання прибутку проходить досить великий проміжок часу, що при значному рівні інфляції впливає на зниження останнього. Якщо ж мова йде про формування певної суми фінансових коштів для оновлення основних засобів, то негативний вплив інфляційного чинника ще поглиблюється і зводить нанівець можливості підприємства до їх відтворення. Крім того, нагальним є вирішення питання формування структури витрат, яка б відповідала й вимогам соціального розвитку аграрної сфери, оскільки питома вага витрат на оплату праці скоротилася до критичних 5,5% у загальній їх сумі.

Висновки. Одним з головних завдань будь-якого підприємства є отримання прибутку і забезпечення достатнього рівня рентабельності, що є основою формування достатнього обсягу фінансових ресурсів для забезпечення

його поточної діяльності і відповідних темпів подальшого розвитку. При цьому необхідно оптимізувати обсяг вкладення фінансових ресурсів за видами діяльності та напрямками використання для забезпечення високої його ефективності при певному рівні фінансового ризику.

Комплексно підвищення прибутковості аграрного бізнесу залежить від удосконалення механізму оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, забезпечення дієвої державної підтримки, розширення можливостей використання послуг фінансового ринку тощо.

Список літератури.

1. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2016 рік: стат. збірник [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Діяльність суб'єктів господарювання за 2016 рік: стат. збірник [Електронний ресурс] / За редакцією М. С. Кузнецової - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.